(BW) M Ø T E

i den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite

onsdag den 30. april 1980 kl. 8.3o.

Møtet ble ledet av formannen, Arvid Johanson.

Til stede var: Trygve Bratteli, Johan J. Jakobsen, Lars Korvald, Odd Lien, Svenn Stray, Paul Thyness, Margit Tøsdal, Kåre Willoch, Jakob Aano, Liv Aasen, Guttorm Hansen, Per Hysing-Dahl, Kjell Magne Bondevik, Gro Harlem Brundtland, Rolf Fjeldvær, Valter Gabrielsen, Karin Hafstad, Asbjørn Haugstvedt, Håkon Kyllingmark, Ottar Landfald, Lars Roar Langslet, Per A. Utsi, Asbjørn Sjøthun (for Per Karstensen), Ingvar Bakken (for Astrid Murberg Martinsen).

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Statsminister Odvar Nordli, utenriksminister Knut Frydenlund og fiskeriminister Eivind Bolle.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet:

Fra Fiskeridepartementet: statssekretær Ivan Kristoffersen,
underdirektør Kjell Raasok.

Fra Utenriksdepartementet: ekspedisjonssjef Egil Amlie

Videre var til stede komiteens faste sekretær, Jan Tore Holvik.

D a g s o r d e n :

1. Forhandlingene med Island om Jan Mayen-sone. Redegjørelse ved utenriksministeren.

2. Eventuelt.

FORMANNEN: Den dagsorden vi har i dag, er en oppfølging av møtet vi hadde for en tid siden, hvor Regjeringen gav en mer generell orientering om situasjonen når det gjelder forhandlingene med Island. Denne gang vil Regjeringen komme mer konkret inn på opplegget foran forhandlingene.

(BW) Vi har også et punkt 2 på dagsordenen, Eventuelt. Jeg har vært i kontakt med utenriksministeren, og utenriksministeren er villig til å gi en kort orientering om de nye trekk i det utenrikspolitiske bildet vi har hatt den siste uken, med hendingene i Iran og andre steder, og jeg går ut fra at komiteen ikke har noe imot at vi får en kort orientering om dette hvis tiden strekker til. - Ingen har ytret seg imot, og det blir da å forholde på denne måte.

Jeg gir ordet til utenriksministeren, til

Sak nr. 1.

Forhandlingene med Island om Jan Mayen-sone.

UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: Under det siste møtet i den utvidede utenrikskomite ble det redegjort for den siste forhandlingsrunden med Island - som fant sted i Reykjavik - om Jan Mayen-sonen. Jeg skisserte da opp til slutt ganske kort de alternative muligheter vi står overfor foran den neste forhandlingsrunden med islendingene, som skal finne sted i Oslo fra den 7. mai.

Etter Regjeringens vurdering står vi nå overfor to mulige alternativer:

- enten at vi satser for fullt på en forhandlingsløsning med islendingene. I så fall må vi imidlertid fra norsk side være innstilt på å gi vesentlige konsesjoner for å få til en avtale.

- eller, som det annet alternativ, at vi tar sikte på norsk opprettelse av en sone rundt Jan Mayen uten forutgående enighet med Island, men hvor vi sammen med etableringen av en slik sone avgir en erklæring hvor vi gir Island tilsagn slik som det gikk fram fra norsk side under forhandlingene i Reykjavik 14. - 15. april.

I vurderingen av disse to alternativene er det viktigste argument for en forhandlingsløsning ønsket om å unngå en konflikt med Island - som nordisk naboland, frendefolk og NATO-alliert - en konflikt som også vil være upopulær i store deler av norsk opinion, og hvor vi heller ikke vil få noen internasjonal støtte eller sympati. Dertil kommer den aktuelle internasjonale situasjon som jo er tilspisset, og hvor det vil være uønskelig både for oss og for andre land å få en ny konflikt i disse områder.

(BW) I tillegg vil jeg gjerne også komme med et argument som jeg ikke bruker i offentligheten, nemlig Island og Keflavik-basens direkte betydning for forsvaret av Norge. Islendingene har vært omhyggelige under denne forhandlingsrunden med ikke å trekke inn Keflavik-basen, men vi må se i øynene at utfallet av disse forhandlingene vil virke inn på sikt. Dessuten må vi også vurdere den situasjon som oppstår når - i tillegg til Norge - Danmark etablerer en sone omkring Øst-Grønland. Med islendingenes syn på fiskeriene og deres betydning for Island kan vi ikke se bort fra at de da vil føle seg i en nokså desperat situasjon.

Dette er således argumentene for å satse maksimalt på en forhandlingsløsning.

Det som kan tale for en norsk soneetablering uten forhåndsforståelse eller forhåndsavtale med Island, er at prisen for en slik avtale faktisk kan bli for høy. Vi kan heller ikke se bort fra at hele denne saken er blitt så politisert i Island at det ikke vil være mulig for noen islandsk regjering å inngå en avtale som vil bli godkjent av Alltinget, slik at en norsk soneopprettelse uten forutgående avtale kan bli den eneste vei ut av uføret. Det er en situasjon som vi heller ikke kan se bort fra.

Når det så gjelder vurderingen av disse to alternativer, er Regjeringens konklusjon som følger:

For det første - og det har sin bakgrunn i den meddelelse vi har fått fra den danske regjering om at Danmark sannsynligvis vil etablere en 200 mils sone utenfor Øst-Grønland fra 1. juni - at Norge i betraktning av den forestående danske utvidelse bør opprette en sone rundt Jan Mayen før danskene går til sin utvidelse - i hvert fall senest samtidig, men helst før.

For det annet vil en under møtet i Oslo 7. - 9. mai fra norsk side satse for fullt på å få til en forhandlingsløsning med islendingene.

Som jeg nevnte forrige gang, er det to vesentlige utestående spørsmål: det ene gjelder fiskeriordningen, det andre kontinentalsokkelen.

Når det gjelder fiskeriordningen, vil vi fra norsk side måtte legge avgjørende vekt på å få inn formuleringer i avtalen som kan være en slags sikkerhetsventil for Norge, slik at selv om vi innrømmer islendingene vesentlig avgjørelsesmyndighet når det gjelder å fastsette det totale loddekvantum, så vil avtalen inneholde formuleringer som innebærer en slags sikkerhetsventil for Norge - at vi ikke er helt henvist

(BW) til Islands vilkårlighet, men at vi i slike situasjoner har rett til selv å fastsette kvoten.

Dette er spørsmål som vi vil se nærmere på fram til forhandlingene, hvor det blir avgjørende å finne fram til en løsning som norske fiskerier kan godta, og som tar hensyn til legitime interesser.

For å få til en slik ordning, og også av andre grunner, må vi gi visse tilsagn når det gjelder kontinentalsokkelen - enten i form av konkret forslag om grensetrekning til Islands favør eller i form av generelle erklæringer som gir visse tilsagn eller garantier om at islendingene skal være delaktige i det som måtte finnes av ressurser på kontinentalsokkelen omkring Jan Mayen. Vel, vi står overfor to alternative former for konsesjoner her, men Regjeringen er da mest stemt for denne tilsagnsformen i en generell avtaleform.

Som tredje alternativ, hvis dette opplegg ikke fører fram - enten ved at islendingene krever for mye, eller vi ikke er i stand til å bli enig om en avtale - vil vi da måtte meddele den islandske forhandlingsdelegasjon etter et resultatløst møte at Norge vil opprette en fiskerisone i løpet av sommeren, hvilket ble antydet for dem også under møtet i Reykjavik, og at Norge da vil ledsage en slik handling med en erklæring om at vi ved en slik soneopprettelse vil ta hensyn til Islands legitime fiskeriinteresser, og dessuten at etableringen av en fiskerisone ikke vil virke prejudiserende for avgrensingen av kontinentalsokkelen mellom de to land; dette skal det forhandles videre om.

FORMANNEN: Jeg takker utenriksministeren for redegjørelsen og vil høre om det er noen spørsmål eller innlegg i den anledning.

Jeg vet ikke om fiskeriministeren har noe supplement?

STATSRÅD EIVIND BOLLE: Nei, jeg har ikke det. Jeg forutsetter at komiteen er blitt orientert grundig på et tidligere møte om saken.

PAUL THYNESS: Jeg er selvfølgelig enig i at man må satse så langt som mulig på en forhandlingsløsning. Og som jeg tidligere har gitt uttrykk for, synes

(BW) jeg det er rimelig at man strekker seg meget langt overfor Island, av de grunner som også utenriksministeren nevnte.

Jeg vet ikke, og det er jo vanskelig når man ikke har den direkte føling med de forhandlinger som pågår, men jeg har en fornemmelse av at kontinentalsokkelspørsmålet på mange måter kanskje er vel så vanskelig som fiskerispørsmålene, og at de er kjedet sammen. Jeg har også inntrykk av at man vel ikke har funnet på særlig mye nytt når det gjelder noen av disse to hovedpunktene - at man drar frem og tilbake, men at det ikke er gjort noe vesentlig forsøk på å komme rundt disse problemene. Det er ikke så lett å komme med nye idéer, og jeg skal være meget varsom her, men jeg har av og til spekulert på om man når det gjelder kontinentalsokkelen, ikke kunne søke å finne frem via f. eks. en konsesjon til et islandsk/norsk selskap e.l., noe som var konstruert på en spesiell måte og som innebar disse rettighetene uten at man av den grunn gav avkall på prinsippene.

Jeg vil gjerne få lov til å spørre utenriksministeren generelt om han har forsøkt å finne veier rundt kontinentalsokkelproblemet, som vel er det som best kan låne seg til nye former for en løsning. Fiskerikvoten er det kanskje litt vanskeligere å komme med geniale idéer om.

FORMANNEN: Jeg vet ikke om utenriksministeren har noen kommentarer til dette?

(SA) UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: Jeg vil bare gi representanten Thyness rett i at det er kontinentalsokkelspörsmålet som i dag er vanskelig. Man ser jo hvordan de islandske posisjonene har blitt forskjövet her. I fjor var det krav om delt suverenitet, som også skulle gjelde kontinentalsokkelen foruten fiskeriene. Dette kravet var oppgitt og ble ikke kjört i det hele tatt under forhandlingene i Reykjavik denne gang. Vi var forberedt på at det skulle komme, men det som det ble lagt avgjörende vekt på fra islandsk side denne gangen, var at de måtte få visse garantier for at Islands interesser når det gjaldt kontinentalsokkelen, ble ivaretatt. Leser man de islandske reaksjonene etter det siste forhandlingsmötet, ser man at det er akkurat dette det går på. De bruker sterkt språk der oppe, og den konservative representanten i det islandske fiskeriutvalg som var med på forhandlingene, har uttalt at det at nordmennene i det hele tatt ikke ville dröfte spörsmålet om at Island skulle ha del i kontinentalsokkelen omkring Jan Mayen, at vi i det hele tatt ikke var i stand til å dröfte det, var et slag i ansiktet på Island.

Så spör representanten Thyness om vi ikke kan finne veier rundt dette. Vel, dette opplegget som her er lagt fram, er et forsök på det, nemlig en holdning som går ut på at vi er villige til å gå med på formuleringer som gir islendingene en eller annen form for garantier eller forsikringer om at de vil være delaktige i ressursene på Jan Mayen-sokkelen. Men jeg vil ikke legge skjul på at det også - i hvert fall fra en utenriksministers synspunkt - er et alvorlig spörsmål som vi her blir stilt overfor. Jeg ville være meget tilfreds hvis man kunne finne lösninger i form av etableringen av et islandsk/norsk selskap for å utnytte sokkelressursene, eventuelt gjerne med sete i Reykjavik for den saks skyld, og jeg tror det er noe slikt islendingene er ute etter, men her har vi da denne noe risikable parallell til Kosygins forslag för noen år siden om en norsk/sovjetisk fellesutnyttelse av ressursene på kontinentalsokkelen i nord. Det er mulig vi overdriver konsekvensene av en slik sak i islandsk sammenheng, men det er det som har ligget bak vår tilbakeholdenhet overfor et slikt arrangement.

Som sagt så er vi meget opptatt av om man kan finne veier rundt her, slik at det forslaget som representanten Thyness kom med, blir mottatt med takk, og vi skal se nærmere på det. Jeg vil bare nå få fram at vi har vurdert det tidligere.

(SA) LARS KORVALD: Jeg oppfatter utenriksministeren slik at Regjeringen vil gå inn for å opprette en sone rundt Jan Mayen för eller samtidig med at Danmark oppretter en sone for Öst-Grönland. Det er da utgangspunktet for begge de følgende alternativer:

Det kan vel ikke være noen uenighet om at man satser fullt på forhandlingslinjen. Det virker som om man nå tror at den ikke har noe særlig for seg - ut fra tidligere erfaringer om vanskeligheter med å forhandle med islendingene. Jeg vil allikevel si at man ikke må gi opp å före - unnskyld uttrykket - så harde forhandlinger som mulig for å finne fram til en forhandlingslösning.

Når det så gjelder fiskeriordningene, kobles det, så vidt jeg forstår, under det utenriksministeren kalte punkt 2, sammen med kontinentalsokkelen, slik at det kan være vanskelig å komme fram til en fiskeriordning uten å trekke kontinentalsokkelen med. Her er da likheten med punkt 3, nemlig at hvis man går til en ensidig opprettelse, vil man forsyne det med erklæringer. Mitt spörsmål er om det ikke er mulig å kombinere punkt 2 med sterke erklæringer og finne fram til en lösning, for erklæringene må vel innebære at man senere hen skal före forhandlinger, men at man har gitt visse tilsagn om at man fra norsk side er villig til å finne en lösning.

Endelig vil jeg si at man må være forsiktig med ikke å före det dithen at det kan bli paralleller med forhandlingene med Sovjet som så kan benyttes mot oss senere, slik utenriksministeren nå nevnte i sitt siste innlegg.

PER A. UTSI: Selv om fiskeriministeren avstod fra noen innledende kommentarer, har jeg allikevel lyst til å spörre ham om han vil spå litt om Fiskarlagets reaksjon på det som nå ble skissert som opplegg fra norsk side. Hvilke reaksjoner kan vi forvente? På hvilke punkter kan de komme? Og i det hele tatt: Kan han si litt om holdningene i Norges Fiskarlag nå til det som hittil er skjedd under forhandlingene.

(SA) JOHAN J. JAKOBSEN: Bare noen få kommentarer.

Jeg vil gjerne stötte opp under den tanke at en her med alle krefter bör satse på en forhandlingslösning. Selv om det er vanskelige forhandlinger, og det er vanskelige avveininger mellom det ideelle og det mulige, bör vi fortsatt se på en ensidig soneopprettelse som en nödlösning, som bare kan komme på tale i tilfelle alle andre utveier ikke viser seg å være mulige.

Jeg går også ut fra at det i en forhandlingslösning ikke vil inngå noe som kan ha form av avgivelse av suverenitet, at en da heller, som en langt bedre lösning, viser imötekommenhet når det gjelder å gi Island muligheter for fiske innenfor sonen.

Utover det har jeg ikke noen kommentarer: Jeg forstår det slik at opplegget vil være at en satser på en forhandlingslösning, og at en ensidig soneopprettelse uten at det skjer i forståelse med Island, vil være en nödlösning som först kan komme i betraktning i aller siste fase.

FORMANNEN: Det har vært reist spörsmål til medlemmer av Regjeringen her. -

STATSRÅD EIVIND BOLLE: Når det gjelder spörsmålet fra Utsi, trør jeg nok at holdningen i Norges Fiskarlag er positiv til det vi hittil har kommet fram til i dröftelsene med Island.

Jeg kan gjöre oppmerksom på at Norges Fiskarlag var representert med to representanter i den norske delegasjonen. Bl.a. var nestformannen i Norges Fiskarlag med, og så langt vi kom i forhandlingene der borte, var representantene for Norges Fiskarlag positive.

Det som Norges Fiskarlag legger svært stor vekt på i denne sammenhengen, er at vi ikke fra norsk side må gi fra oss noen rettigheter til selv å kunne bestemme hva som skal fiskes i Jan Mayen-sonen. Her står Island ganske sterkt på at hvis vi ikke kommer fram til enighet bl.a. når det gjelder lodda, som er en veldig viktig ressurs for dem, skal de til slutt være de som bestemmer totalkvantumet som skal tas i dette området. Hvis man på forhånd er blitt enige om hvor stor prosent av den totale kvote Norge skal kunne ta i Jan Mayen-sonen, er det klart at de har den suverene rett over dette området da, og det er klart at dette kan ikke Norges

(SA) Fiskarlag akseptere. Det blir nok vanskelig å få dem med på selv det spörsmål - som utenriksministeren har nevnt tidligere - å finne en form for sikkerhetsventiler.

Jeg tror Norges Fiskarlag tidligere har gitt uttrykk for at de er innstilt på å strekke seg så langt som overhodet mulig overfor Island når det gjelder deres fiskeriinteresser i Jan Mayen-sonen.

SVENN STRAY: På bakgrunn av det fiskeriministeren nå sa, vil jeg si at den konstruksjonen som islendingene krever, kan ikke Norge godta.

Jeg vil gjerne uttrykke mitt syn slik at vi både kan og skal strekke oss langt for å imötekomme Island i materielle henseende. Det synes jeg er rimelig, men vi kan ikke vike fra det som jeg vil si er de juridiske folkerettslige prinsipper. Det er Norge som kan etablere sone. Hvis ikke Norge kan det, så kan ingen det. Da er det internasjonalt farvann. Vi må holde sterkt på at det er Norge som har rettighetene, At vi underhånden eller til og med i traktaten overfor Island kan bevege oss langt overfor dem som gjör at de får store materielle fordeler, er en annen sak. Men vi må forsöke å få dem til å forstå at det er av betydning at man her holder på de folkerettslige juridiske linjer, ellers vil på lang sikt både Island og Norge kunne komme svært vanskelig ut.

Man må kunne få dem til å begripe at både Norge og Island er små nasjoner, som nå i virkeligheten sitter på veldige ressurser i dette området, og at det kan tenkes at hvis ikke vi selv stötter den internasjonale folkerettstanke, kan det komme til å være andre og mektigere nasjoner som kommer til å påberope seg krav som det da blir vanskelig for oss å avvise.

Jeg tror det må være den linje vi följer at vi altså derfor er meget forsiktige også med å inngå noen slags avtale med Island som kan bli en uheldig og prejudiserende ting, som vil kunne få betydning f.eks. i våre senere forhandlinger med Sovjetsamveldet.

UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: Jeg er helt enig i Svenn Strays prinsipielle betraktninger om betydningen av at vi her holder oss til internasjonal rett. Men det er her vi står overfor et vanskelig forhandlingsproblem når det gjelder islendingene, fordi det islendingene har etablert av fiskeriordninger fra 1949 og til i dag, har ikke i noe tilfelle vært

(SA) resultat av forhandlinger. Det har vært resultat av selvtekt, slik at for dem har det å gå på tvers av det som har vært oppfattet som folkerett på det tidspunkt de har gjort ett eller annet, vist seg å være deres måte å kunne greie seg på. De har derfor et helt annet syn på dette. De omtaler denne selvtekt med stolthet. De sier at uten dette hadde vi ikke fått til det. Gjennom dette er vi blitt pionerer i det internasjonale samfunn, fordi andre land har fulgt etter oss! Dette er på en måte förste gang de eventuelt når fram til en forhandlingslösning når det gjelder slike saker.

Det går litt på det også representanten Korvald nevnte, om at vi skal satse fullt på en forhandlingslösning, men at vi ikke kan utelukke at det kan vise seg umulig.

Ja, jeg sa ikke at Norge skal opprette sone för 1. juni, men at Norge bör opprette sone för danskene gjör det, og når jeg gjorde det, har det også sammenheng med noe som kan bli en uklar siutasjon i Danmark. Hvis det skulle bli regjeringskrise og nyvalg i Danmark, vil den danske regjering sannsynligvis ikke være i stand til å etablere en sone för 1. juni, slik at vi da vil stå overfor en situasjon vi må vurdere igjen.

FORMANNEN: Flere har ikke forlangt ordet.

Det er vel ikke riktig fra min side å pröve å trekke noen konklusjon. Vi har hört utenriksministerens redegjörelse; han har hört de kommentarer som er kommet til uttrykk i den utvidede, og på dette grunnlag får vi gå til forhandlingene med Island.

Hvis ingen flere forlanger ordet, forlater vi dette punkt på dagsordenen. -

LR

Eventuelt.

FORMANNEN: Under dette punkt på dagsordenen vil utenriksministeren gi en redegjörelse om den utenrikspolitiske situasjon.

UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: Det er litt sterkt sagt å kalle dette en redegjörelse. Jeg har bare hatt behov for å gi uttrykk for enkelte betraktninger og eventuelt höre om det i komiteen gjör seg gjeldende synspunkter på den aktuelle utenrikspolitiske situasjon. Det er således ikke noen systematisk redegjörelse. Jeg vil bare komme inn på situasjonen fordi den er blitt mer og mer uryddig, og framfor alt fordi vi får uttalelser fra ledende statsmenn i den vestlige verden som understreker alvoret i situasjonen. Jeg tenker her först og fremst på uttalelser fra forbundskansler Helmut Schmidt om at situasjonen nå begynner å ligne betenkelg på den som eksisterte för krigsutbruddet i 1914. Selv om man kanskje kan vurdere denne historiske parallell noe forskjellig, må jeg si jeg er enig i det som jeg har oppfattet som hensikten med Schmidts uttalelse, nemlig å gi stormaktene - begge to - en advarsel om å hindre at tingene glir ut av kontroll, og å sikre at de har den nödvendige kommunikasjon og kontakt med hverandre.

Problemet i dag er ikke mangel på muligheter for kontakt og kommunikasjon mellom de to stormakter, men at det bygges opp en holdning, en politisk holdning delvis moraliserende begge steder, som gjör at avstander etter hvert blir store. I denne situasjon kommer også Cyrus Vances fratreden som en ubehagelig faktor. Han hadde en meget sterk stilling i alle kretser. Han var en meget ansvarlig person, og en mann som framfor alt hadde evnen til å lytte og til å vurdere hvordan andre tenkte og reagerte.

Det er kommet enkelte manifestasjoner, og man må vel regne med enda flere, hvor kritikk rettes mot amerikanerne, og dette at valgkampen i Amerika bestemmer amerikanernes reaksjon. Man må ikke i denne forbindelse glemme de underliggende realiteter som virker bestemmende for de amerikanske reaksjoner og også overreaksjoner for den saks skyld, nemlig at det i ly av Vietnam-krigen og også i ly av hele avspenningsprosessen har funnet sted en formidabel styrkeoppbygging i Sovjetunionen. De har f.eks. brukt mer enn dobbelt så mye på kjernefysiske våpen som amerikanerne har gjort over de siste 10 år. Det er klart at det har begynt å gi resultater som amerikanerne nå både reagerer og overreagerer på. I tillegg har man Afghanistan-sisutasjonen

LR som en utlösende faktor.

Vi ser at folk som for så vidt står utenfor systemet, som ikke har det ansvar som tidligere, men hvis uttalelser det er grunn til å legge vekt på, folk som Kissinger og Schlesinger, er uhyre opptatt av at maktbalansen er i ferd med å tippe over i Sovjets favör, og at de neste 3 - 5 årene kan være risikable for Vesten. Og i denne situasjon blir paradoksalt nok Kina en fredsgarant, fordi det ligger der som en motvekt.

Situasjonen mellom stormaktene er preget av at det tetner seg til, og man ser få lyspunkter i retning av en bedre atmosfære. Men man får også en utvikling i forholdet mellom USA og Vest-Europa som heller ikke er så gunstig. Det er klart av avspenningens resultater og dens daglige virkninger har större betydning i et land som f.eks. forbundsrepublikken enn den har i De forente stater.

IL På den annen side er hele den sikkerhetspolitiske situasjon slik at Forbundsrepublikken og andre vesteuropeiske land - også vårt eget - er helt avhengig av De forente stater, slik at i situasjoner hvor amerikanerne stiller opp krav til de vestlige land om å gå med på et eller annet tiltak, vil de vesteuropeiske land når det kommer til kraften, måtte gå med på de amerikanske kravene, selv om de i enkelte tilfeller kan vurdere det som stridende mot egne, nasjonale interesser. Dilemmaet som altså Vest-Tyskland i dag i meget sterk grad står overfor, og som vil ha virkning på sikt når det gjelder forholdet mellom USA og Vest-Europa, ved at man denne gang gir seg for de amerikanske kravene, er at det vil skape grobunn for en annen holdning i neste runde.

Dette er spekulative betraktninger, men jeg er litt engstelig for den situasjon som nå er i ferd med å utvikle seg mellom De forente stater og Vest-Europa. Og i forbindelse med den opptrapping i gjensidig mistenksomhet som har skjedd fra vesteuropeiske og amerikanske politikeres side, hörer man stadig at amerikanerne tar beslutninger uten konsultasjoner, de overreagerer osv. Tilsvarende toner i De forente stater blir stadig mer merkbare: Vi kan ikke stole på Vest-Europa, de tenker bare på sine egne interesser, de står ikke solidarisk med oss. Det er mulig at når det gjelder de grunnleggende realiteter, er interessene sammenfallende, men hele denne opptrapping av motsetninger kan skape situasjoner som er uheldige.

Inntil nå har Sovjetunionen åpenbart satset på Vest-Europa. Altså i alle situasjoner hvor det oppstår strid og friksjoner og tilspisser seg i forholdet mellom de to supermaktene direkte, har Sovjet lagt vekt på - og legger vekt på - å kunne oppleve

IL

at man får en splittelse mellom Vest-Europa og De forente stater. Det er ingen tvil om f.eks. når det gjelder vårt eget land, at det sovjetiske initiativ til et utspill om forhandlinger i forbindelse med kontinentalsokkelen, er et ledd i denne politikken, altså understreker at når det gjelder forholdet til Vest-Europa og Norge i dette tilfellet, vil de ha en normalisering. Men det sier seg selv at når Sovjetunionen oppdager - denne erkjennelse har de vel allerede - at når det kommer til kraften og det blir helt avgjörende beslutninger som skal tas, vil de vesteuropeiske land, også Frankrike, uansett hva de sier, komme til å falle ned på Amerikas side, noe som igjen vil avföde en endring av Sovjets politikk overfor Vest-Europa, og med en tilspisset situasjon her.

Dette er spörsmål som bare kan være spekulative. Det er lite man konkret kan bygge på, men det er en del ubehagelige utviklingslinjer i denne tiden som vi må være meget oppmerksomme på.

FORMANNEN: Jeg takker utenriksministeren for denne korte redegjörelse. Det var ikke meningen at vi skulle ha noen lang debatt, vi skulle bare benytte anledningen når vi allikevel hadde et möte.

Er det noen spörsmål eller korte kommentarer?

PAUL THYNESS: Jeg vil bare gi den korte kommentar at jeg på alle punkter deler utenriksministerens vurdering av situasjonen, og den ytterligere kommentar at jeg er meget glad for at denne vurdering lå bak den uttalelse statsministeren gav i forbindelse med den mislykte redningsaksjonen i Iran. Jeg tror det var det beste bidrag vi kunne yte til at situasjonen kunne bli en anelse mindre floket.

FORMANNEN: Flere har ikke bedt om ordet og dette punkt på dagsordenen er da avsluttet.

Er det noen andre som forlanger ordet? Så har ikke skjedd og mötet er avsluttet.

Mötet slutt kl. 9.10.